

เอกสารข้อเสนอการจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
(ASEAN Community Center of the Secretariat of the House of Representatives)

๑. ที่มา

๑. ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการที่รัฐสภาจะมีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ ว่าด้วยการให้รัฐสภามีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ ซึ่งได้กำหนดประเด็นการพัฒนาคอร์คอร์ด้านประชาคมอาเซียนเพื่อบุคลากรด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ ด้านกระบวนการนิติบัญญัติ

๑.๒ ด้านบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง ระบบงาน กฎหมาย และระเบียบ
การปฏิบัติ

๑.๓ ด้านบุคลากร

๑.๔ ด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.๕ ด้านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประชุมหารือกับหน่วยงานและบุคลากร
ผู้เชี่ยวชาญในประเทศ ในอาเซียน และระหว่างประเทศ

๒. คณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดตั้ง
คณะทำงานขึ้นเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน จำนวน ๕ คณะ ได้แก่

๒.๑ คณะทำงานด้านกระบวนการนิติบัญญัติ

๒.๒ คณะทำงานด้านบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง ระบบงาน กฎหมายและระเบียบ
ปฏิบัติราชการ

๒.๓ คณะทำงานด้านบุคลากร

๒.๔ คณะทำงานด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ

๒.๕ คณะทำงานด้านเครือข่ายประชาคมอาเซียน

โดยคณะทำงานด้านบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง ระบบงาน กฎหมายและระเบียบ
ปฏิบัติราชการ มีอำนาจหน้าที่ตามข้อ (๔) ในการจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา (ASEAN Unit) เพื่อเป็น
ศูนย์ข้อมูลด้านประชาคมอาเซียนในบริบทนิติบัญญัติ ศูนย์ประสานงานด้านประชาคมอาเซียนกับส่วนราชการ และ
ศูนย์สนับสนุนและช่วยเหลือการทำงานด้านประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงาน-
เลขาธิการวุฒิสภา คณะทำงานฯ จึงได้ยกร่างโครงสร้างศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา โดยพิจารณาจากเนื้อหาของ
ประชาคมอาเซียนเชื่อมโยงกับระบบงานด้านกระบวนการนิติบัญญัติ และระบบงานด้านต่างประเทศของรัฐสภา

๓. เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบกับข้อเสนอ
ของคณะกรรมการประชาคมอาเซียนฯ เรื่อง จัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา และให้เสนอ
คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา (ก.ร) พิจารณาจัดตั้งเป็นกลุ่มงาน โดยกำหนดกรอบอัตรากำลัง จำนวน
๒๒ อัตรา จากตำแหน่งต่าง ๆ ในสายงานที่เกี่ยวข้องของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงาน-
เลขาธิการวุฒิสภา และแบ่งส่วนงานภายในออกเป็น ๕ ส่วนงาน รวมทั้งมีการบริหารด้านบุคลากรประจำ
ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา ดังนี้

๓.๑ โครงสร้างส่วนงานภายใน ๕ ส่วน ได้แก่

๓.๑.๑ ส่วนเลขานุการศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา

เป็นศูนย์ประสานงานด้านประชาคมอาเซียน มีหน้าที่กำกับดูแลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การให้รัฐสภามีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ

๓.๑.๒ ส่วนงานเสาหลักประชาคมอาเซียน

ดำเนินการด้านสามเสาหลักในมิติด้านกระบวนการนิติบัญญัติและมิติด้านต่างประเทศของรัฐสภา

๓.๑.๓ ส่วนงานสมัชชารัฐสภาอาเซียนและความสัมพันธ์อาเซียนกับภายนอก

ดำเนินการด้านความเป็นหุ้นส่วนของอาเซียนกับสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly - AIPA) และความเป็นหุ้นส่วนของอาเซียนกับภาครัฐสภา และดำเนินการด้านความสัมพันธ์อาเซียนกับภายนอก ในมิติด้านกระบวนการนิติบัญญัติและมิติด้านต่างประเทศของรัฐสภา

๓.๑.๔ ส่วนงานกฎหมายอาเซียน

ดำเนินการด้านกฎหมาย กฎบัตรอาเซียน และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน ในมิติด้านกระบวนการนิติบัญญัติและมิติด้านต่างประเทศของรัฐสภา

๓.๑.๕ ส่วนงานข้อมูลสารสนเทศ องค์กรความรู้ ทรัพยากรมนุษย์ และเครือข่ายการทำงานด้านประชาคมอาเซียน

ดำเนินการด้านการพัฒนาและบูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน ด้านองค์กรความรู้ ด้านทรัพยากรมนุษย์ และด้านเครือข่ายการทำงานด้านประชาคมอาเซียน

๓.๒ การดำเนินการด้านบุคลากรประจำศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา จะเป็นการมอบหมายภารกิจพิเศษของงานด้านอาเซียน และให้ดำเนินการควบคู่กับภารกิจประจำที่บุคลากรแต่ละบุคคลปฏิบัติและได้รับมอบหมายในปัจจุบัน โดยบุคลากรจะคัดสรรจากกลุ่มภารกิจหลักที่เกี่ยวข้องดังนี้

ก) กลุ่มภารกิจด้านต่างประเทศ ได้แก่ สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และสำนักภาษาต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักต่างประเทศและสำนักภาษาต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ข) กลุ่มภารกิจด้านนิติบัญญัติและการประชุม ได้แก่ สำนักวิชาการ สำนักกฎหมาย สำนักกรรมการ ๑-๓ และสำนักการประชุมของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ค) กลุ่มภารกิจด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ได้แก่ สำนักงานเลขานุการ ก.ร. ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักบริหารงานกลาง สำนักพัฒนาบุคลากร และสำนักนโยบายและแผน ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ง) สำนักสารสนเทศ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๔. การจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา จะเป็นการรวมงานด้านอาเซียนอย่างเป็นระบบโดยไม่ซ้ำซ้อนกับการดำเนินงานด้านประชาคมอาเซียนของสำนักต่าง ๆ อาทิ สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีกลุ่มงานสมัชชารัฐสภาอาเซียนรับผิดชอบเรื่องสมัชชารัฐสภาอาเซียนในส่วนของการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศในกรอบของสมัชชารัฐสภาอาเซียน ส่วนสำนักอื่น ๆ ได้แก่ สำนักการประชุม สำนักกรรมการ ๑-๓ และสำนักวิชาการ จะศึกษาและพิจารณาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนที่เข้าสู่รัฐสภาเท่านั้น

๕. เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ คณะอนุกรรมการประชาคมอาเซียนฯ ได้รับมอบนโยบายจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการจัดทำรายละเอียดของศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภาให้ครบถ้วน เพื่อจะได้นำเสนอต่อคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา พิจารณาจัดตั้งเป็นส่วนราชการระดับกลุ่มงาน ต่อไป

อนึ่ง สำหรับการจัดทำรายละเอียดโครงสร้างภายในของศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภาในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ได้แก่ การวางระบบภายในของศูนย์ฯ และการวางระบบงานเชื่อมโยงจากศูนย์ฯ ไปยังหน่วยงานภายนอกรัฐสภา และเชื่อมต่อจากศูนย์ฯ ไปยังต่างประเทศ นั้น ยังมีได้ทันได้ดำเนินการ เนื่องจากมีคำสั่งให้คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการต่างๆ ของสำนักงานฯ ยุติการปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๕๖ เป็นต้นไป ซึ่งมีผลทำให้คณะอนุกรรมการประชาคมอาเซียนฯ ต้องยุติการปฏิบัติหน้าที่ด้วยเช่นกัน

๖. ต่อมาเมื่อแผนยุทธศาสตร์ว่าด้วยการให้รัฐสภามีบทบาทในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ มีผลในทางปฏิบัติในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นไป ประกอบกับเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่ ๓๒๙๗/๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์นี้ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ และดำเนินการตามตัวชี้วัดองค์กรด้านประชาคมอาเซียนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๖ ตัวชี้วัด โดย ๑ ใน ๖ ตัวชี้วัดองค์กรในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้แก่ การที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ การจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะดำเนินการสำหรับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น เนื่องจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่มีนโยบายที่จะร่วมจัดตั้งศูนย์ฯ นี้ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ ตัวชี้วัดองค์กรด้านประชาคมอาเซียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ยังกำหนดให้สำนักงานฯ มีระบบงานด้านนิติบัญญัติในด้านประชาคมอาเซียนและระบบงานด้านต่างประเทศในด้านประชาคมอาเซียน ซึ่งระบบงานทั้งสองนี้จะไม่เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ แต่จะเชื่อมโยงกับระบบงานของศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ

อนึ่ง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นปีงบประมาณแรกที่ส่วนราชการสังกัดรัฐสภามีตัวชี้วัดองค์กรด้านประชาคมอาเซียนเพื่อรองรับการนำประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและดำรงอยู่ในประชาคมอาเซียน โดยแต่ละสำนักงานฯ จะกำหนดตัวชี้วัดเรื่องนี้ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์องค์กรและการทำหน้าที่ของแต่ละสภาในด้านประชาคมอาเซียน

๗. คณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจำนวน ๖ คณะ ได้แก่

๗.๑ คณะอนุกรรมการด้านกระบวนการนิติบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน

๗.๒ คณะอนุกรรมการด้านบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง ระบบงาน กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติราชการ

๗.๓ คณะอนุกรรมการด้านบุคลากร

๗.๔ คณะอนุกรรมการด้านองค์ความรู้

๗.๕ คณะอนุกรรมการด้านเครือข่ายการทำงานด้านประชาคมอาเซียน

๗.๖ คณะอนุกรรมการด้านแผนการดำเนินการด้านประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โดยคณะอนุกรรมการด้านบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง ระบบงาน กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติราชการ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ASEAN Community Center of the Secretariat of the House of Representatives) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในการทำงานด้านประชาคมอาเซียนและการประสานงานด้านประชาคมอาเซียน หลังจากนั้น จึงค่อยยกฐานะศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็น สำนักประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

๘. เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๗ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มอบนโยบายให้คณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านประชาคมอาเซียนเป็นหน่วยงานในระยะเริ่มแรก เพื่อทำงานด้านประชาคมอาเซียนในฐานะหน่วยงานกลางของสำนักงานฯ ไปพลางก่อน ในช่วงระหว่างที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา พิจารณาตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ เป็นกลุ่มงานขึ้นตรงต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และเรื่องดังกล่าวยังอยู่ในกระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา

โดยในขั้นต้นศูนย์ปฏิบัติการด้านประชาคมอาเซียนจะทำงานในลักษณะองค์กรเสมือนจริง โดยใช้ระบบสารสนเทศที่มีการวางระบบให้สอดคล้องกับโครงสร้างของศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ และระบบงานภายในของศูนย์ฯ และระบบงานของศูนย์ฯ ที่เชื่อมโยงกับระบบงานด้านกระบวนการนิติบัญญัติและระบบงานด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และเชื่อมโยงกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา หน่วยงานภายนอก และหน่วยงานต่างประเทศ

นอกจากนั้น เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ให้คณะกรรมการประชาคมอาเซียนฯ พิจารณาพื้นที่ที่จะใช้เป็นที่ตั้งของศูนย์ฯ และงบประมาณดำเนินการของศูนย์ฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘ ด้วย

๙. เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๗ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบให้จัดสรรงบประมาณจำนวน ๑๕ ล้านบาท ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เพื่อเป็นงบประมาณดำเนินการของศูนย์ปฏิบัติการด้านประชาคมอาเซียนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยเทียบเคียงกับงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่สำนักงานฯ ตั้งขอให้กับสำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดแห่งละ ๑๐ ล้านบาท ซึ่งมีฐานะเป็นกลุ่มงานเช่นเดียวกับศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ และเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ คณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอค่าของงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๑๐ ล้านบาท เพื่อเป็นงบประมาณดำเนินการของศูนย์ปฏิบัติการด้านประชาคมอาเซียน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

๒. เหตุผลและความจำเป็น

๑. ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน จึงเป็นพันธกิจของทุกภาคส่วนในประเทศที่ต้องสร้างความพร้อมและร่วมมือกันภายในประเทศและแสวงหาความร่วมมือในภูมิภาคและนอกภูมิภาคเพื่อขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนก่อนวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ และหลังจากวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของประชาคมอาเซียน ตลอดจนกฎบัตรอาเซียนและแผนปฏิบัติการด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political and Security Community – APSC) ด้านประชาคมเศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community – AEC) และด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Social and Cultural Community – ASC) และนโยบายและข้อตกลงต่างๆ ของอาเซียน

๒. รัฐสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีภารกิจโดยตรงด้านประชาคมอาเซียน ใน ๒ ด้านคือ

๒.๑ รัฐสภาจะดำเนินการด้านประชาคมอาเซียนตามภารกิจ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎบัตรอาเซียน และตามหลักการสากล ได้แก่ การตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การงบประมาณ และการเป็นผู้แทนปวงชน โดยการดำเนินการดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและการสร้างความเข้มแข็งมั่นคงของระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของประชาคมอาเซียน

๒.๒ รัฐสภาจะมีบทบาทหน้าที่ในฐานะพันธมิตรกับอาเซียนในงานด้านประชาคมอาเซียน ตามที่กฎบัตรอาเซียนได้กำหนดให้สมาชิกอาเซียน เป็นตัวแทนรัฐสภาในด้านประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นการต่อยอดความร่วมมือของอาเซียนและรัฐสภาที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และต่างยอมรับศักยภาพซึ่งกันและกัน ซึ่งจะสะท้อนความเป็นจริงในการที่อาเซียนจะต้องทำงานร่วมกันกับรัฐสภาในงานด้านประชาคมอาเซียนทั้งการทำงานกับรัฐสภาผ่านสมาชิกอาเซียนและการทำงานกับรัฐสภาแห่งชาติ (National Parliaments) ของประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ

๓. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นหน่วยงานสนับสนุนรัฐสภาและสภาผู้แทนราษฎรในการนำประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ตามที่ผู้นำอาเซียนกำหนดไว้ และขับเคลื่อนประเทศไทยในประชาคมอาเซียนภายหลังจากกำหนดเวลาดังกล่าว ดังนั้น ยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐ จึงกำหนดยุทธศาสตร์การให้รัฐสภามีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ โดยยุทธศาสตร์ด้านประชาคมอาเซียนฯ ของสำนักงานฯ จะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) และยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ของฝ่ายบริหารและการดำเนินงานของคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นศูนย์การทำงานและประสานงานของรัฐสภาในด้านประชาคมอาเซียน

๒. เพื่อเป็นกลไกกลางด้านประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ จะทำหน้าที่สนับสนุนสำนักด้านกระบวนการนิติบัญญัติและสำนักด้านต่างประเทศในการทำงานด้านประชาคมอาเซียน และเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ว่าด้วยการให้รัฐสภามีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ และการดำเนินการตามกรอบตัวชี้วัดของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗ ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ ระดับความสำเร็จของการดำเนินการของส่วนราชการสังกัด

รัฐสภาในด้านประชาคมอาเซียนให้บรรลุผลตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้ง จะทำหน้าที่เป็นศูนย์ทรัพยากร (Resource Center) ของรัฐสภาในด้านประชาคมอาเซียน

๓. เพื่อจัดระเบียบงานด้านประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้สอดคล้องกับการกิจด้านกระบวนการนิติบัญญัติ การกิจด้านต่างประเทศ และตามกฎหมายบัตรอาเซียน แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ข้อตกลงอาเซียนและนโยบายของอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน

๔. แนวทางการดำเนินการ

การจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะแบ่งเป็น ๒ ระยะ ได้แก่

๑. เสนอคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภาเพื่อพิจารณาจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นส่วนราชการระดับกลุ่มงาน ขึ้นตรงต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

๒. เสนอคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา ยกฐานะศูนย์ประชาคมอาเซียนจากส่วนราชการระดับกลุ่มงานเป็นส่วนราชการระดับสำนัก ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

ทั้งนี้ คณะกรรมการประชาคมอาเซียนฯ จะต้องดำเนินการในข้อ ๑ ให้ครบถ้วนก่อน แล้วจะทบทวนโครงสร้างและกรอบอัตรากำลัง เพื่อยกฐานะศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ จากกลุ่มงาน เป็นสำนักประชาคมอาเซียนต่อไป

๕. ผลการดำเนินงาน

เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ คณะอนุกรรมการด้านบทบาท การกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้างระบบงาน กฎหมายและระเบียบปฏิบัติราชการ ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ดำเนินการจัดทำข้อเสนอการจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเสร็จแล้ว ปรากฏผลการดำเนินการ ดังนี้

๑. โครงสร้างศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (เอกสารตามแนบ ๑)

๒. อำนาจหน้าที่ของศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (เอกสารตามแนบ ๒)

๓. ความเชื่อมโยงของศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกับหน่วยงานภายใน หน่วยงานภายนอก และหน่วยงานต่างประเทศ (เอกสารตามแนบ ๓)

๔. ลักษณะงานของส่วนงานภายในศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (เอกสารตามแนบ ๔)

๕. กรอบอัตรากำลังของศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (เอกสารตามแนบ ๕)

ทั้งนี้ คณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีความเห็น ดังนี้

๑. โดยที่ประชาคมอาเซียนเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตามโครงสร้างศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะทำหน้าที่ประสานนโยบายกับคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เห็นควรให้มีการหารือร่วมกันระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกับกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้แทนจากศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรร่วมเป็นที่ปรึกษาในคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ

๒. เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวไปสู่ทิศทางการปฏิรูปประเทศ ดังนั้นคณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงมีความเห็นว่า ช่วงเวลานี้เป็นโอกาสสำคัญที่รัฐสภาจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขวิกฤตการณ์ของประเทศ เนื่องจากรัฐสภาได้มีบทบาทเป็นผู้ริเริ่มแก้ไขวิกฤตของประเทศมาก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งจะมีส่วนเชื่อมโยงกับรัฐสภา และประการสำคัญ รัฐสภาจะมีการเตรียมการในด้านเนื้อหาสาระให้กับสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ ให้สามารถดำเนินงานปฏิรูปประเทศได้ ในรูปของกฎหมาย นโยบาย และงบประมาณ

๖. ฐานกฎหมายที่รองรับ

๑. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๖ ให้มีส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๒) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(๓) ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

ส่วนราชการตาม (๑) (๒) และ (๓) เป็นนิติบุคคลและมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

มาตรา ๑๒ การแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา หรือส่วนราชการตามมาตรา ๖ (๓) ให้ทำเป็นประกาศรัฐสภาโดยความเห็นชอบของ ก.ร. และให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในประกาศรัฐสภาด้วย

ส่วนราชการตามวรรคหนึ่งอาจแบ่งส่วนราชการภายในเป็นสำนักหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบสำนัก

ในกรณีที่มีความจำเป็นจะแบ่งส่วนราชการโดยให้มีส่วนราชการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคสองก็ได้

ส่วนราชการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้นๆ โดยให้มีผู้อำนวยการสำนัก หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

ให้ ก.ร. เป็นผู้พิจารณาแบ่งส่วนราชการภายใน และกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการภายในตามมาตรา

ประกาศรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๒. กฎบัตรอาเซียน

กฎบัตรอาเซียน เปรียบเสมือนรัฐธรรมนูญของอาเซียนที่จะทำให้อาเซียนมีสถานะเป็นนิติบุคคล เป็นการวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรให้กับอาเซียน โดยประมวลสิ่งที่ถือเป็นค่านิยม หลักการ และแนวปฏิบัติในอดีตของอาเซียนมาประกอบกันเป็นข้อปฏิบัติอย่างเป็นทางการของประเทศสมาชิก และปรับปรุง

แก้ไขและสร้างกลไกใหม่ขึ้น พร้อมกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กรที่สำคัญในอาเซียน ตลอดจนความสัมพันธ์ในการดำเนินงานขององค์กรเหล่านี้ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนให้สามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยเฉพาะ - อย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวของประชาคมอาเซียนให้ได้ภายในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้

วัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน คือ การทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ กฎบัตรอาเซียนจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organization) โดยกฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วย บทบัญญัติ ๑๓ หมวด ๕๕ ข้อ ได้แก่

- หมวดที่ ๑ ความมุ่งประสงค์และหลักการของอาเซียน
- หมวดที่ ๒ สถาปัตยกรรมตามกฎหมายของอาเซียน
- หมวดที่ ๓ สมาชิกภาพ (รัฐสมาชิก สิทธิและพันธกรณีของรัฐสมาชิก และการรับสมาชิกใหม่)
- หมวดที่ ๔ โครงสร้างองค์กรของอาเซียน
- หมวดที่ ๕ องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน
- หมวดที่ ๖ การคุ้มกันและเอกสิทธิ์
- หมวดที่ ๗ กระบวนการตัดสินใจ
- หมวดที่ ๘ การระงับข้อพิพาท
- หมวดที่ ๙ งบประมาณและการเงิน
- หมวดที่ ๑๐ การบริหารและขั้นตอนการดำเนินงาน
- หมวดที่ ๑๑ อัตลักษณ์และสัญลักษณ์ของอาเซียน
- หมวดที่ ๑๒ ความสัมพันธ์กับภายนอก
- หมวดที่ ๑๓ บทบัญญัติทั่วไปและบทบัญญัติสุดท้าย

๗. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะมีหน่วยงานที่เป็นกลไกกลางด้านประชาคมอาเซียนและมีระบบงานด้านประชาคมอาเซียนที่เชื่อมโยงกับระบบงานด้านกระบวนการนิติบัญญัติ และระบบงานด้านต่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และจะเชื่อมโยงกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา หน่วยงานภายนอก และหน่วยงานต่างประเทศ เพื่อผลักดันประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๘. ข้อพิจารณา

จึงขอเสนอคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบการจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร